

Magyar rabbik hódítása. Többször utaltunk arra az érdekes körülményre, hogy a külföldön, de különösen Németországban mily nagy számmal vannak a magyarországi származásu rabbik és hogy a legelőkelőbb községek zsidó papjai magyarok. Berlinnek például mind a négy központi rabbija, Münchennek, Hamburgnak, Karlsruhénak, M.-m. Frankfurtnak (mind a két községnek) Manheimnak, Dessaunak, Prágának, Stockholmnak, New-Yorknak, San-Louisnak és még számtalan nagy város zsidó községeinek főabbijai földijeink. Ezek azonban majdnem kivétel nélkül csak származásra nézve magyarok, iskoláikat külföldön végezték, ismereteiket nem a magyar hazának köszönhetik, és nagy részök nem is tud magyarul. Hogy hazánkban pár év óta az országos rabbiképző intézet évről-évre bocsját el fiatal rabbikat, kik magyar földön, magyar alapokon nyerték kiképeztetésüket, a külföld ezek alkalmaztatásától sem idegenkedik, annál is inkább, mert a fiatal rabbik mint német hitszónokok is pompásan megállják helyüket, sőt tultesznek a velök versenyző, németországi szemináriumot (a boroszlóit, vagy a berlinit) végzett német rabbikon, mire bizonyíték például a karlsbadi rabbiállás, melyet 11 német versenyző közül a magyar szemináriumot fényes sikerrel végzett dr. *Cziegler* Gyula nyert el, a königsbergi rabbiállás, melyet szintén a magyar rabbiiskolából kikerült dr. *Elsas* Bernát foglal el és most rabbijává választotta Morvaország egyik régi és nagy községe: Mislitz a csak a múlt hó 30-ikán rabbivá avatott dr. *Goldschmied* Lipótot. (A fiatal rabbi *Losonczy* név alatt a »Pesti Naplóban«, a »Magyar Szalomban« és más előkelő lapjainkban számos műkritikai és novellisztikai dolgozatokat írt, melyek helyet biztosítanak számára hazánk fiatal írói közt)

A szemináriumból 15 éves fennállása óta eddig kikerült 33 rabbi közül 24 rabbiállást foglal el Magyarországon és három a hazán kívül, kettő tanári állást tölt be, négyen pedig állás nélkül vannak. Hogy hitközségek, minők Veszprém, Sopron, Szabadka, Kula és mások, melyek rabbik nélkül szökőködnek, a megüresedett papiállást miért késnek betölteni, erre csak ők maguk adhatnák meg a választ.

— **Jótékony adományok.** *Lamin* J. Berlinben az ottani zsidó-hitközségnek 100,000 márkát adományozott oly czélból, hogy a kórház kibővítése esetén a tőke elhasználható, addig azonban terhein szegény betegek gyógyítandók. — *Bleichröder* berlini bankár 70-ik születésnapja alkalmából a berlini hitk. szegény-pénztár számára 10,000, és a hitk. kórház számára 15,000 márkát adományozott.

— **Jó sziv.** Vidéki városokban ritkán nyilatkozik meg a jó sziv nagyobb alapítványok vagy adományok révén. Annál inkább helyén való, hogy ha megtörténik, hát arról elismeréssel vegyünk tudomást. Így regisztráljuk mi is *Engel* József, nyitrai kereskedőnek ötezeröttszáz forintot képviselő adományait és alapítványait, melyeknek értékét a kedvezményezettek előtt bizonyára az is növeli, hogy ebben az élére állított vallásháborus világban nem felekezetiük hivatól kapták. *Engel* József adományai és alapítványai a következők: két ágy alapítványra a vármegyei kórházban 4000 frt, a megyei tisztviselők nyugdíjalapjára 1000 frt, a vöröskereszt egyletnek 300 frt és a nyitrai *keresztény* nőegyletnek 200 frt. Mint a Ny. H. írja, *Engel* ur adományainak sorozata még ezzel a tekintélyes summával nincs kimerítve.

— **Még egy eset.** A zsidó házasság természetének jellemzésére a minap közöltünk egy apróságot. Hogy e szóban forgó eset nem egymagában áll és nem is egyoldalú felfogás dolga, hogy létrejöhessen, annak igazolására kiadjuk a következő, hozzánk intézett levelet:

.. A mit elmondani akarok, a harminczas években történt. Dévaványán tanítóskodtam s néhány gyermek volt a kezemre bízva. Akkor még elég volt egy kis talmud, t'nach és dikdik-tudás s az ember mint tanító megkereshette kenyerét. Régmúlt idők, melyek tulajdonképpen nem tartoznának a dologra. De hát most jön a java. Volt én mellettem Dévaványán egy másik tanító is, a ki korra idősebb, tudásra gazdagabb volt nálamnál. Én bizony nagyon megbecsültem és a kedvében jártam, hogy egyet-mást tanulhassak tőle. Mindvégig jó barátok voltunk. Hát ez az én kollegám gyakran megfordult egy dévaványai gazdag kereskedőnek a házában, a kinek a fiát tanította; hanem hogyan, hogyan nem, elég az hozzá, hogy a gazdag kereskedő szép fiatal lánya is megtanult tőle egy igét — azt, hogy: szeretni. Szerették egymást csöndben, titokban és érzelmeiket a világ előtt, már a mint az a társadalmi állásuk nagy különbözőségénél fogva dukált is, elrejtették. Egyszer aztán a papa megsejditett valamit; talán ellesett egy óvatlan szempillantást, vagy egy palástolhatlan mosolyt, tán egy suttagó szót — elég az hozzá, hogy a tanítónak a szűrét nyomban kitette. A nagy »mád« annak rendje és módja szerint megkapta a haragos papától a maga részét, a tanító pedig tovább plántálta a tudományt Izrael zsenge csemetéi között. A papa igyekezett ugyan a veszedelmes tanítót mennél távolabbra juttatni a kileből, de hát ez nem ment olyan hamarosan s egyelőre belenyugodott abba, hogy ügyelt a leányára. Egyszer azonban egy szép napon, a gazdag kereskedő pesti vásáron járt. Az tudvalévő dolog, ha a macska nincs otthon: cincognak az egerek. Nos hát a gazdag kereskedő leánya rövid időre eltűnt hazulról és a Dévaványa határában fekvő Balla csárdában találkoztunk vele, a hol szerelmese, a tanító két tanujával várakozott. Már ez így előre ki volt csinálva. A tanító elővette a gyűrűt s annak rendje és módja szerint a szokásos mondás kíséretében ráhuzta a leány ujjára.

De a hazatérő papát — csak az ő leánya fogadta.

És most következik a kis regénynek a második fejezete.

Egy darab idő multán a gazdag kereskedő *férjhez* akarta adni a — *leányát*. A scenák s mi egyéb leírása nem az én dolgom. A lényeg csak az, hogy a tanító előállt és azt mondta az öreg urnak, hogy ez nem lehet, a kit eladó leánynak hisz az apa, az már az ő hitese felesége. Az apa mesének, ürügynek hitte a dolgot. Erre kapta magát a tanító és bemutatta az esküvő két tanuját és ezek bizonyították, hogy a házasság zsidó ritus szerint megkötött. Nagy lett erre a gazdag kereskedőnek az ő búja-bánata; de még nagyobb az erélye, melylyel sorra járta az ország rabbijait, hogy érvénytelenítsék a házasságot. Mind hasztalan. Az irás irás marad, azt hajtogatták a megkérdezettek.

Hogyan, hogyan nem, a dolog aztán mégis megoldást nyert. A papa elérte a célját. De — s ez a fő — csak úgy, hogy a tanítót rávette a get-level kiadására, a melylyel *csak jogérvényes* házasságot szokás felbontani. Mikor a gazdag kereskedő leányának már kezében volt a *getlevel*, akkor jöhetett aztán az új kérő.

A tanító, ki ebben az érdekes esetben szerepel, utóbb szintén új házasságot kötött. Új tűzhelyét Kőrösladányban rakta meg és ott nagy vagyont, meg olyan positiót szerzett, hogy a Reich Ignác-féle aera beütése előtt, ő volt a magyarországi orthodox párt vezetője és a congressuson szószólója, hadvezére. Él-e még, azt nem tudom, de arra világosan emlékszem, hogy Krausz Zsigmondnak hitták és Győrben, mint az odaváló dajannak fia pillantotta meg a napvilágot... *Schönfeld Mór.*